

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2
ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ภัทรกานต์ อุดิสนันท์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2

ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ธวัชชัย ทิมชอุณหเถียร, 147 หน้า

การวิจัยเพื่อการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ความสำคัญเข้มแข็งของชุมชน ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุน ศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกองทุน เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์การเพื่อการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโนน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 227 ครัวเรือน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มคณะกรรมการผู้รู้ กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มสมาชิกผู้รู้ โดยเลือกสุ่มอัตราร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ในเชิงคุณภาพและปริมาณ

ผลการศึกษามี 2 ประเด็นคือ 1) ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม พบว่า กองทุนหมู่บ้านโนน ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และหน่วยระบบการดำเนินงานของสมาชิกผู้รู้แต่ละราย มีผู้สมัครเป็นสมาชิก ร้อยละ 34.22 ของผู้มีสิทธิ์เป็นสมาชิกทั้งหมด มีผู้ขอผู้รู้ร้อยละ 55.19 ของผู้มีสิทธิ์ผู้รู้ทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่นำไปประกอบอาชีพทางการเกษตรและค้าขาย ซึ่งจำนวนที่ขอกู้เงินอยู่ในช่วง 4,000- 20,000 บาท (2) ผลการประมวลเทคนิควิธีการของผู้รู้ พบว่า ผู้รู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์และความรู้ในการทำธุรกิจ ซึ่งกู้เงินเพื่อไปต่อยอดธุรกิจเดิมนั้นร้อยละ 77.65 ของผู้รู้ทั้งหมด มีการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย ผู้รู้มีเงินหมุนเวียนในการทำธุรกิจมากขึ้น ส่วนใหญ่นำไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งปัญหาที่พบนั้นผู้รู้ได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอต่อการทำธุรกิจ ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้รู้ ควรได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *ภัทรกานต์ อุดิสนันท์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... *ผศ.ดร. ทิมชอุณหเถียร*

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน
โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.ธวัชชัย ทิมชุมเห็ดเยียร)

กรรมการสอบ
(นางเยาวดี สายอร่าม)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมิน โครงการ

.....
(.....)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจอย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ดร.ธวัชชัย ฑิฆมขุณหเดียร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นางเยาวดี สายอร่าม อาจารย์นิเทศน์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนอำเภอขามทะเลสอ ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแดง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ภัทรกานต์ อุลิศนันท์

สิงหาคม 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภูมิ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
กรอบแนวคิดทฤษฎี	3
วิธีดำเนินการ	9
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	10
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	11
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน	14
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อม	15
ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
หลักการประเมินโครงการแบบชีพชีพโมเดล	19

	หน้า
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	21
ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	22
ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	23
ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	24
ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา	28
ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์	29
การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าบนตัวแปร	29
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	38
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	51
ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	65
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	73
วิธีดำเนินการ	73
ผลการดำเนินการ	74
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	77

บรรณานุกรม

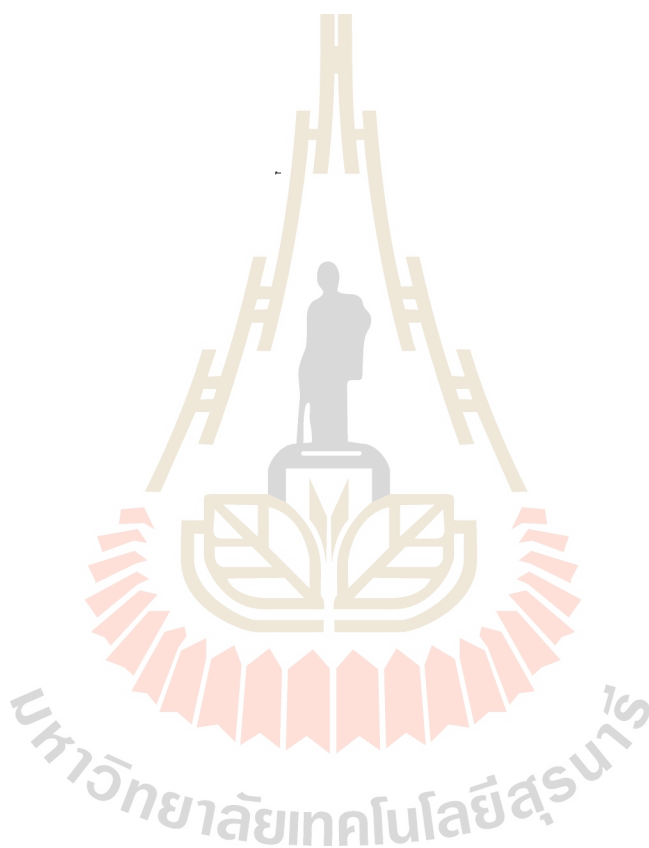
ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงแสดงความแตกต่างของรายได้ในสังคมไทย	39
2 ตารางแสดงการขาดดุลการค้าของประเทศไทย	42
3 ตารางแสดงรายได้จากภาคการผลิตของคนในเมืองกับชนบท	45
4 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	47
5 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากร	48
6 ตารางแสดงจำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	49
7 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของรายได้ของประชาชน	50
8 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละจำนวนผู้กู้เงินกองทุนบ้านโนน	53
9 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกกองทุน ผู้ยื่นขอกู้และจำนวนผู้ที่ได้รับเงินกู้	56
10 ตารางแสดงรายชื่อผู้ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ในการประกอบอาชีพและจำนวนเงินกู้ที่ได้รับของผู้กู้	57

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1 แสดงความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม	5
1.2 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลจึงได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมกับการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน สร้างเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ อีกทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คู่มือสำหรับประชาชน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : 2544)

ปัจจุบันหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ได้ผ่านการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านความสนใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก และการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตามหลักการจัดสรรเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนหมู่บ้าน โนน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน โนน เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2544 (หนังสือแจ้งจากธนาคาร เลขที่ กทบ.7)

จากนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการบริหารจัดการกองทุนนั้น ส่งผลให้มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพราะประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้และประสบการณ์น้อยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โนน ความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้าน ปัจจัยที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้านต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อีกทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่บัณฑิตที่อยู่ในท้องถิ่นที่ช่วยพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง ตามวัตถุประสงค์ของ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการศึกษาจะทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศักยภาพของชุมชนที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ยั่งยืน สภาพความเป็นจริงของชุมชนในปัจจุบัน และแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ากองทุนหมู่บ้าน โนน ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ ดังนี้
 - 1.1 มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และมีการสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน
 - 1.2 หมู่บ้าน มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
 - 1.3 มีกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน
 - 1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านได้รับการกระตุ้น และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.5 ประชาชนในหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรค
3. เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
4. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน โนน

กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีที่นำไปใช้ในการประเมิน โครงการที่สำคัญได้มีการพัฒนาแนวคิดให้อยู่ในลักษณะทั่ว ๆ ไปที่ผู้ประเมินจะสามารถเลือกไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ยกตัวอย่างแนวคิดทฤษฎีของนักประเมินที่สำคัญ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีการประเมินของไทเลอร์ (Tyler' Rationale and Model of Evaluation)

ไทเลอร์ กล่าวว่า “ การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1. หลักการแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการ คือ
 - 1.1 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน
 - 1.2 กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
 - 1.3 เลือกรูปแบบที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
 - 1.4 ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด
2. กรอบแนวคิดของไทเลอร์แบบใหม่ จำแนกเป็น 6 ส่วน คือ
 - 2.1 การประเมินจุดประสงค์
 - 2.2 การประเมินแผนการเรียนรู้
 - 2.3 การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
 - 2.4 การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
 - 2.5 การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
 - 2.6 การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเป็นเกี่ยวกับการประเมิน โครงการว่า “เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวมและมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)”

แนวคิดทฤษฎีการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้้นอกจากการทดสอบ 4 แนวทาง คือ

1. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา
2. การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Potential Measurement) เป็นการพิจารณาศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

3. การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ที่มีแนวทางการวัดผลได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต เป็นต้น

4. การติดตามผล (Follow up Studies) เป็นการติดตามผลการทำงานหรือการให้ผู้เรียนได้ประเมินข้อดี – ข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรมีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างไร

ครอนบาคยังได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน “Cronbach’s Gosl & Dide Effect Attainment Model” ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจากโครงการด้วย

แนวคิดทฤษฎีการประเมินของสคริฟเวน (Scriven’s Evaluation Ideologies and Model)

สคริฟเวน ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” และพยายามสร้างแนวคิดโดยผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกันโดยจำแนกประเภทของการประเมินเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการในระยะต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัววัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาคัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินควรมีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า ซึ่งจะช่วยให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพ หากใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินโครงการใด ๆ ตัวชี้วัด เกณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้ ศคธิพเวน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ
2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

แนวคิดทฤษฎีการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 1.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีมได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อการพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะให้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อการพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ “รูปแบบความคิดเชิงระบบ (System Model)” เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูลซึ่งเป็นการประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วม “CIPP Model” ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านโนน

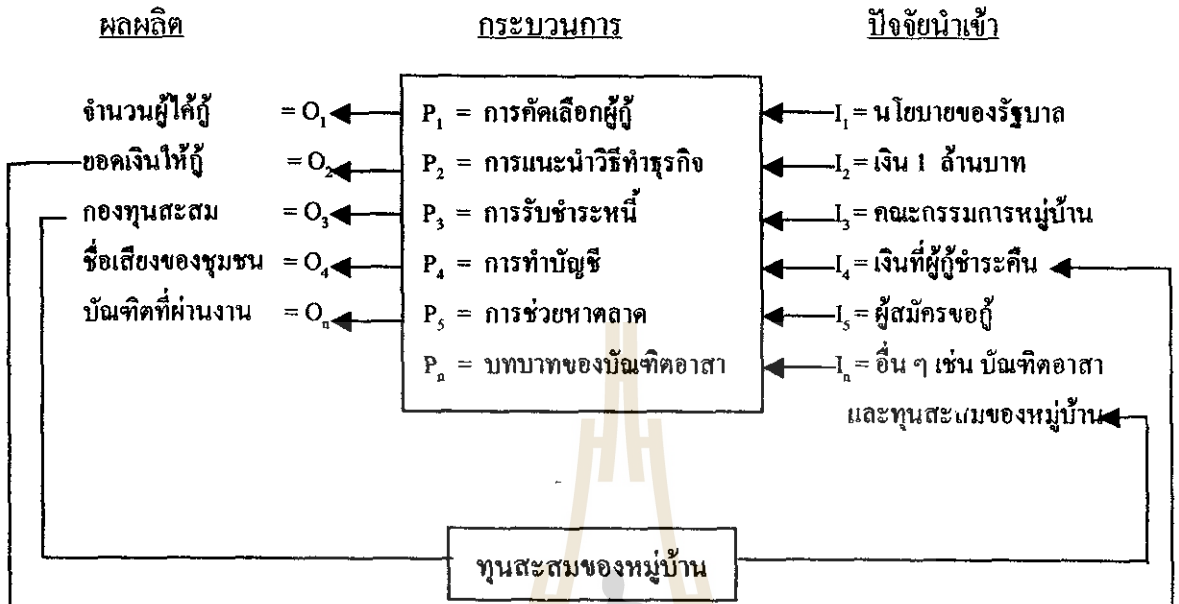
ซึ่งได้กำหนดประเด็นที่จะประเมินเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินทั้งบริบทรายบุคคลและระดับหมู่บ้าน
2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุง พัฒนาต่อไป และส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ และเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร หมู่บ้าน ตำบล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการมีโครงการเข้ามา กับวัตถุประสงค์ของโครงการ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่มีผลกระทบบ้าง เป็นการประเมินคุณค่าของโครงการโดยรวม

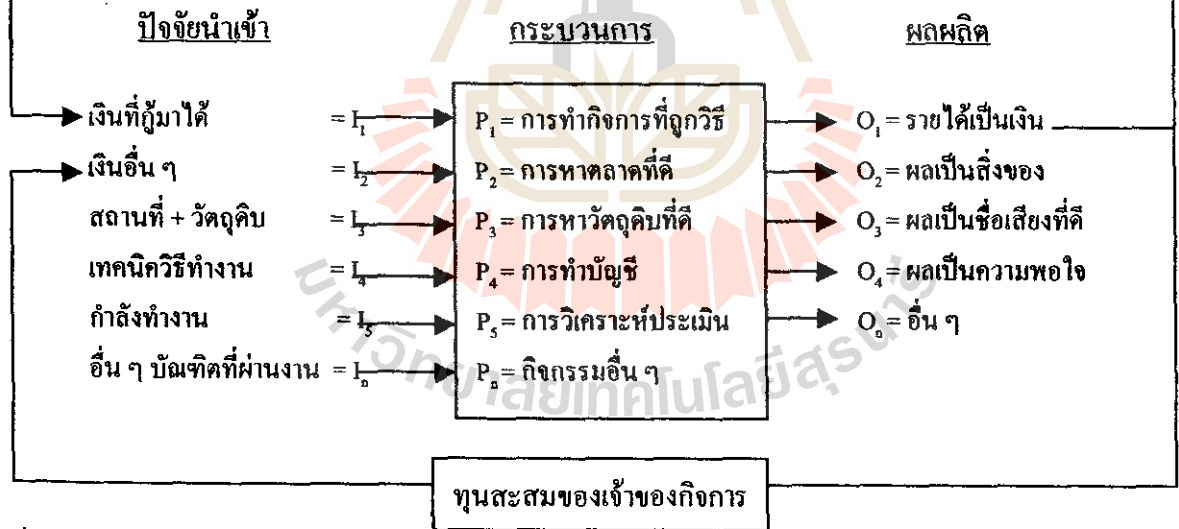
เมื่อนำ CIPP Model มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของ “ซีพีพี โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังแผนภูมิข้างล่างนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ($B_1 \dots B_n$)

บริษัท (C)

แผนภูมิที่ 1.2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยจำแนก ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จะใช้แบบรายงานต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ โดยใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ และการสังเกตจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม จัดเวทีประชาคม ทั้งในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan เพราะในพื้นที่ที่ศึกษานั้นมีจำนวนครัวเรือนมากกว่า 100 ครัวเรือน และใช้กลุ่มตัวอย่าง 50% , 60% ของกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านหมู่บ้าน โนนทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่ได้เป็นสมาชิก กลุ่มสมาชิกผู้กู้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของกองทุน เอกสารของภาคราชการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือ เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีผลการดำเนินงานของกองทุน ฯ ที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้

2. ได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลให้การดำเนินงานกองทุน ฯ บรรลุวัตถุประสงค์และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานกองทุน ฯ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์

3. ในหมู่บ้านเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้และเชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

4. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน โนน ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของหมู่บ้านที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของกองทุน ฯ

5. ผู้วิจัย ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีการที่เป็นระบบ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

6. ผู้วิจัย มีความเข้าใจชุมชน เกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเอง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เพื่อนำมาเป็น หลักวิชาการในการประมวลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าเนื้อหาและ เทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและเหมาะสม ในทางหลักวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบาย ซึ่งมี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการ เรียนรู้ การสร้างงาน พัฒนาความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริม สร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารการจัดการเงิน กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง โดยประชาชนเพื่อประชาชน เพื่อสร้างศักยภาพ ในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน เมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริม สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ซึ่งถือเป็นนโยบายที่มีเจตนารมณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญา ของตนเอง
3. เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อม โยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ การเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชน ในด้านการเรียนรู้ การสร้างงานและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมืองตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบ

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
 “ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขต
 ปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ๆ ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 แห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
 ชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วย
 นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขานุการ
 คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ
 เกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการ
 นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ
 จำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้ง
 อีกได้

3. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่ง
 เมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
 กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

5. คณะกรรมการมีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดการและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 2. กำหนดแผนงานจัดหาเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
 3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
 4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อยบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
 5. อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
 6. อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
 7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินงาน
 8. อกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติ
 9. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน ให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
6. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินการกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระบุว่า

1. จะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า สามในสี่ ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมเวทีชาวบ้าน

2. ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้านตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน มีศีลธรรมอันดี ยึดมั่น

ในระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
6. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง
7. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน โดยที่ประชุมมีมติให้ออก

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จัดทำแบบการขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ 2. ซึ่งขอรับแบบ กทบ2. ได้จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
2. ยื่นแบบการขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินหรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบข้อบังคับกองทุน

3. เปิดบัญชีกับธนาคาร

การประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านประเมินความพร้อม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน โนน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุนเลขที่ 42 หมู่ที่ 2 ต.โป่งแดง อ.ขามทะเลสอ จ.นครราชสีมา 30280
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะและเงินรับฝาก
 3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นผู้ทำดี
 2. มีศีลธรรม

3. ถือความสัตย์

4. มีการให้ การเสียสละ

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงิน และทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระคิดค้น

กรณีเงินฝากสัจจะ สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

กองทุน

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โนนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. ไม่เป็นบุคคลที่มีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
5. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
6. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว
7. อดทน เสียสละ และเห็นประโยชน์แก่กองทุนเป็นสำคัญ
8. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม

เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 4 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก สมาชิกย่อมขาดจากการเป็นสมาชิก เพราะเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออก ถูกให้ออกจากสมาชิกกองทุน
3. ขาดคุณสมบัติตามข้อ 4
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง สองในสาม ของผู้เข้าร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
6. จงใจแจ้งความเท็จในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน
7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้
8. เป็นผู้ที่ยกย่องก่อกวนและบ่อนทำลายกองทุน

ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิก อาจยื่นคำขอเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

7. คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบ ผู้เร่งรัดหนี้สิน ผู้อนุมัติเงินกู้ และประชาสัมพันธ์
2. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี
3. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรประโยชน์เงินกองทุน
4. ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ในการบริหารกองทุน
5. รับสมาชิกและจัดทะเบียนสมาชิก
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตาม หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงิน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักพิจารณา ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการ ยืมอย่างชัดเจน

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท กรณีที่ เห็นควรอนุมัติเกินกว่า 20,000 บาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิก วินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งไม่เกิน 50,000 บาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม

กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโนน มีเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในกิจกรรม ดังต่อไปนี้

- การพัฒนาอาชีพให้ยั่งยืน
- การดำเนินธุรกิจการค้า
- การแปรรูปผลผลิต
- การทำอุตสาหกรรม
- การเกษตรกรรม

2. สมาชิกที่จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงิน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการ กู้ยืมเงินด้วยความเป็นจริงต่อคณะกรรมการกองทุน

3. ลักษณะโครงการต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

4. วงเงินกู้ฉุกเฉิน ได้ไม่เกินรายละ 3,000 บาท

วงเงินกู้สามัญ ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท กรณีเกินกว่าที่กำหนด อนุมัติให้ได้ ไม่เกิน 50,00 บาท ซึ่งต้องเรียกประชุมสมาชิกวินิจฉัยชี้ขาด

5. สมาชิกต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และจัดทำรายงานความ ก้าวหน้าตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

6. เงินกู้ทุกประเภทต้องทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุน

7. หลักประกันเงินกู้ ต้องใช้สมาชิกของกองทุน จำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกันหรือใช้ หลักทรัพย์

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล

รูปแบบการประเมินโครงการแบบซิปปโมเดล

สต๊อฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

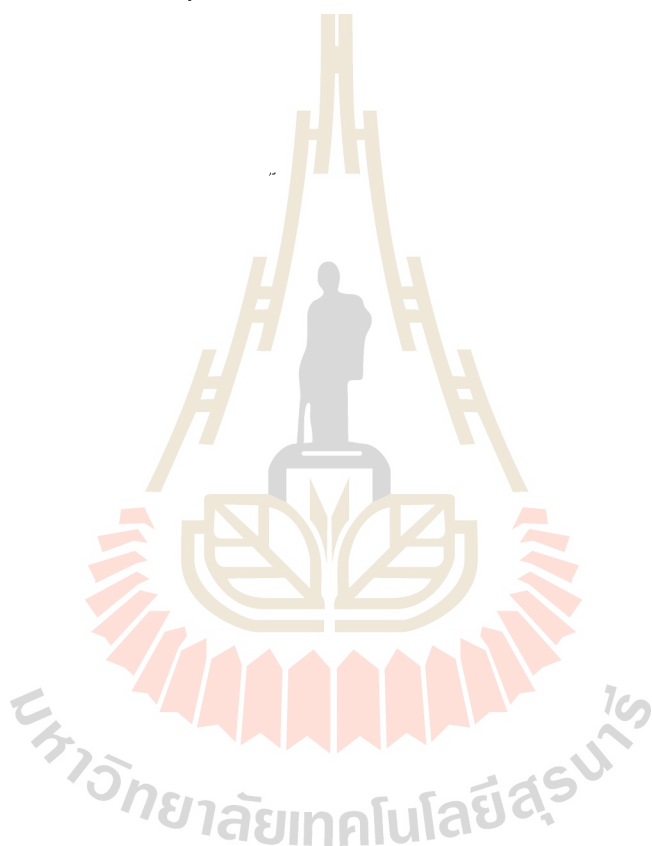
1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อการพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะให้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล ดังกล่าว

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งเน้นสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนที่ได้รับอนุมัติจัดสรรเงินเข้ากองทุนแล้ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและพัฒนากองทุนไปสู่ความสำเร็จความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยจัดสรรเงินทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยเน้นการศึกษาปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงินและการบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ ออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือ โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตที่สามารถนำไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้

ซึ่งโครงการนี้จะช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น บัณฑิตที่ได้เข้าร่วมโครงการได้รับทุนการศึกษาทำให้มีเงินหมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีค่าบริหารจัดการ ติดตามผลของโครงการทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างค้ำเนื่องอื่นๆ อีกมาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นการประเมินกรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความจริง 4 ประการ ดังวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Model) ซึ่งตรงกับรูปแบบซิปป์โมเดล (CIPP Model) มีประเด็นที่ประเมิน 4 ประการ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน โนน
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้ง 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุน และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
3. แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
8. โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
9. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
10. แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
11. แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
12. การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2. หน่วยระบบการดำเนินงานการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. เอกสารข้อมูลมือสอง (Secondary data) ได้แก่ จปฐ. กชช.2ค. แผน 5 ปีของอบต
2. เอกสารโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้าน โนน
3. ชาวบ้านในหมู่บ้าน โนน ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนน

สำหรับวิธีการเก็บข้อมูลนั้น ไม่เน้นในระเบียบวิธีวิจัยแต่มุ่งในเนื้อหาสาระ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่แสดงรายละเอียดในการเก็บข้อมูลมากนัก วิธีการเก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ
2. การจัดเวทีประชาคมชาวบ้าน
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (จากการเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้านในวาระต่าง ๆ)
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (จากการที่ผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่ที่ศึกษา จึงทำให้สามารถสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้านได้ด้วยอีกทางหนึ่ง)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลเข้าด้วยกัน หากพบข้อมูลที่แตกต่างกันก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มาหรือแหล่งอื่นที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากที่สุด

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สภาพปัจจุบัน วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ บริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปร ต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

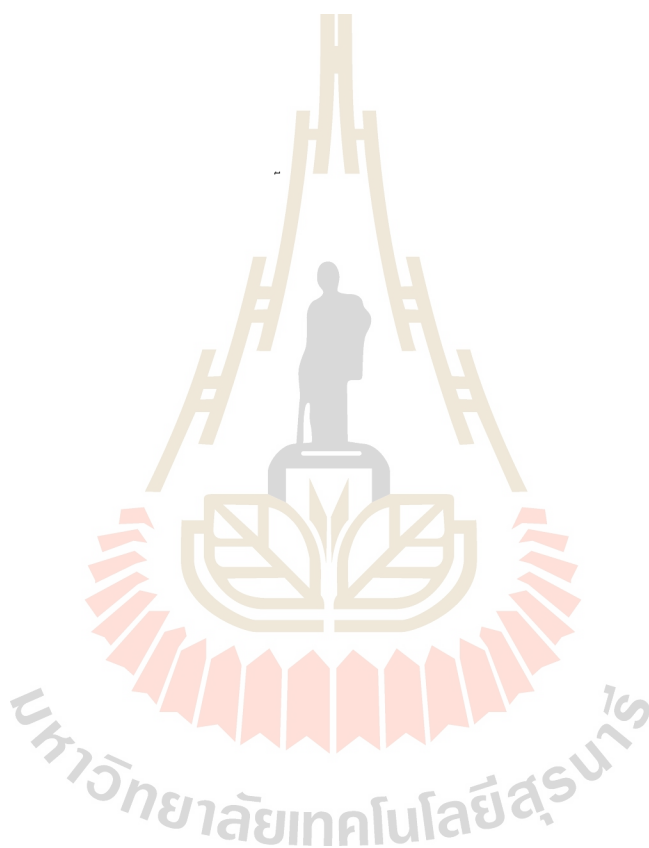
ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น หรือ บริบทภายใน ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

4. ด้านวัฒนธรรม
5. พฤติกรรมความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบรูปแบบชีพพีโมเดล ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อการประเมินโครงการ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด ดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ตัวชี้วัดบริบท	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลผลิต
<p>ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความยากจนของประเทศ 2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) 3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ 4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน 5. ความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สินของประชาชน 6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท 7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ <p>ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้าน 2. สภาพปัจจุบัน 3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน 4. ด้านวัฒนธรรม 5. พฤติกรรมความเป็นอยู่ของชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาท้องถิ่น 2. เงิน 1 ล้านบาท 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน 4. เงินที่ผู้ชำระคืน 5. ผู้สมัครขอกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคัดเลือกผู้กู้ 2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ 3. การรับชำระหนี้ 4. การจัดทำบัญชี 5. การช่วยหาตลาด 	<p>ผลโดยตรง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ 2. ยอดเงินให้กู้ <p>ผลกระทบโดยตรง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้ 2. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน 3. การขยายกิจการของผู้กู้ 4. การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น <p>ผลกระทบทางอ้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและ ความเข้มแข็ง 2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ 3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด 4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ในแต่ละราย

ตัวชี้วัดบริบท	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลผลิต
ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ 1. ความยากจนของประเทศ 2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์กลางและขนาดย่อม (SME) 3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศในปัจจุบัน 4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน 5. ความตื่นตัวหรืออันและการเป็นหนี้สินของประชาชน 6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่น 7. กำเนิดในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ	ตัวชี้วัดที่ผู้มาได้ 1. เงินที่ผู้มาได้ 2. เงินอื่น ๆ 3. สถานที่และวัสดุดิบ 4. เทคนิควิธีทำงาน 5. กำลังทำงาน	1. การทำกิจการกฎวิธี 2. การหาตลาดที่ดี 3. การหาวัตถุดิบที่ดี 4. การจัดทำบัญชี 5. การวิเคราะห์ประเมิน	ผลโดยตรง 1. รายได้เป็นเงิน 2. ผู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งตั้งของผลกระทบโดยตรง 1. ผู้ได้ขยายกิจการ 2. ผู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น ผลกระทบทางอ้อม 1. ผู้ได้มีการพึ่งตนเอง 2. ผู้ได้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ในกิจการของตนเอง 3. การกลับคืนถิ่นของประชาชน
ตัวแปรที่ศึกษา ชนบท 1. กำเนิดในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ			
ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น 1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน 2. สภาพปัจจุบัน 3. ศักยภาพธุรกิจทั้งหมู่บ้าน 4. ด้านวัฒนธรรม 5. พฤติกรรมความเป็นอยู่ของชาวบ้าน			

ต่อ

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ตัวชี้วัดผลผลิต	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	ตัวชี้วัดบริบท
ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว			
1. ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลครอบครัว			
2. ทักษะพื้นฐานของผู้ดูแลและเครือข่าย			
3. หนี้สินของผู้ดูแล			
4. อาชีพหลักของผู้ดูแล			
5. รายได้ของครอบครัว			
6. ประสบการณ์ในการดำเนินงาน			

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน เห็นได้จากปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ที่ผู้ดูแลแต่ละรายต้องชำระคืนให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

เจ้าของหน่วยระบบ A
ความสำเร็จของโครงการ ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน

5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ประมวลเทคนิควิธีในการดำเนินกิจการของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน โดยพิจารณาเป็นกลุ่มอาชีพ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาชีพค้าขาย	จำนวน 14 ราย
2. กลุ่มอาชีพเลี้ยงโคนม	จำนวน 17 ราย

โดยพิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

กลุ่มอาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
1. เงินที่กู้เสริมมาได้	1. การหาสินค้าที่มีคุณภาพ	1. มีรายได้เป็นเงิน
2. เงินทุนที่มีอยู่	2. การจัดทำบัญชี	2. ได้ขยายกิจการ
3. ที่ตั้งร้านและสินค้า	3. การหาตลาด	3. กิจการมีความมั่นคง
4. เทคนิควิธีการขาย	4. การดูสถานะเศรษฐกิจ	4. มีการพึ่งพาตนเอง
5. ศักยภาพของผู้ขาย		
6. ประสบการณ์ของผู้ขาย		

กลุ่มอาชีพเลี้ยงโคนม

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
1. เงินที่กู้เสริมมาได้	1. การหาพันธุ์โคนมที่มีคุณภาพ	1. มีรายได้เป็นเงิน
2. เงินทุนที่มีอยู่	2. การจัดทำบัญชี	2. ได้ผลผลิตเป็นน้ำนม
3. สถานที่เลี้ยงโคนม	3. การหาตลาดส่งน้ำนม	3. ได้ผลผลิตเป็นลูกโคนม
4. เทคนิควิธีการเลี้ยงโคนม	4. การดูสถานะเศรษฐกิจ	3. ได้ซื้อพันธุ์โคนมเพิ่ม
5. ศักยภาพของผู้เลี้ยงโคนม		4. กิจการมีความมั่นคง
6. ประสบการณ์ของผู้เลี้ยงโคนม		5. มีการพึ่งพาตนเอง

6. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

การทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ มีข้อจำกัด คือ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลมีน้อย ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุน ยังไม่เห็นผลเท่าที่ควร เนื่องจากการกู้ยืมเงินของสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นการกู้เพื่อดำเนินกิจการที่เห็นผลภายใน 1 ปี จึงจะสามารถประเมินได้ว่าผู้กู้มีศักยภาพในการชำระคืนเงินกู้หรือไม่ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำสารนิพนธ์นั้นมีระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียง 10 เดือนเท่านั้น

7. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

การแจกแจงตัวแปรนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาตัวแปรจากหัวข้อที่ 3 ถึงหัวข้อที่ 5 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้นของหัวข้อนี้ และได้แสดงลักษณะค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและสรุปผล ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ 4 ประการของการจัดทำสารนิพนธ์ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อมากน้อยเพียงใด ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุนแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทิศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ - มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน - มีความสามัคคีกัน - มีความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม - สมาชิกของกองทุนมีความซื่อสัตย์ - สมาชิกมีความรู้ในการประกอบอาชีพ - จำนวนสมาชิกกองทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินออมและเงินทุน - จำนวนเงินบริจาค - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารจัดการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันจัดทำระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝากสัจจะ - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
 - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่พอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. การจัดสรรผลประโยชน์
- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
 - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
 - จำนวนเงินค่าปรับ
6. การติดตามผลการดำเนินงานของผู้กู้
- มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม
 - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้
 - มีการติดตามผลการประกอบอาชีพของผู้กู้อย่างต่อเนื่องและมีความเป็นจริง

1.3 เกิดการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
 - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง
 - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

1.4 เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้านและสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีใช้เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มีไร้อารมณ์บาตจัดการ
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละราย	- สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง - ผู้กู้แต่ละรายมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ผู้ดูแลแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี
- ผู้ดูแลแต่ละรายมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. ศักยภาพเดิมของบริบทที่มีมากน้อยเพียงใด

- ประวัติหมู่บ้าน
- สภาพป่า
- สภาพของดิน
- สภาพของหนองน้ำ
- จำนวนประชากร
- อาชีพครั้งแรกของประชากร
- อาชีพเดิมที่เลิกทำ
- อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น
- สาธารณูปโภค

2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาที่มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ

2.1 ทุนด้านการเงิน

- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
- จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน

2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ

- จำนวนและลักษณะประชากร
- การประกอบอาชีพ
- สภาพของที่ดิน
- จำนวนพื้นที่ทำกิน
- จำนวนผลผลิตที่ได้
- จำนวนคนที่ไม่ไปขายแรงงานต่างถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
2.3 ทูทางวัฒนธรรมประเพณี	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนวัด - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน – โบราณวัตถุ - การประกอบประเพณีวันสำคัญในรอบปี
2.4 ทูทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้	
3.1 การผลิตทางการเกษตร	
3.2 ค้าขาย	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน - จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินกิจการไม่ประสบผลสำเร็จ
3.3 การบริการในชุมชน	
3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน	
3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	

วัตถุประสงค์ที่ 2 การทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของการบรรลุเป้าหมายกองทุน

5.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

5.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรค

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนแก่กองทุน
4. ไม่มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้	- จำนวนผู้ที่ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ยอมรับร่วมกัน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิต
3. องค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการเชื่อมองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชนกับตำบลอื่น - มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมกับตำบลอื่น ๆ - มีการจัดกิจกรรมเยาวชนเพื่อการเรียนรู้เชื่อมกับตำบลอื่น

วัตถุประสงค์ที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	
1. มีความสามัคคี	- สมาชิกในชุมชนมีความเข้มแข็งเพียงใด
2. มีความซื่อสัตย์	- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์เพียงใด
3. ยกย่องคนทำความดี	- ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดีเพียงใด
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพียงใด
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- จำนวนครั้งที่มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- จำนวนครัวเรือนที่มีอาชีพมั่นคง
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- จำนวนครัวเรือนที่มีความรักใคร่ปรองดอง
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- จำนวนกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกมากน้อยเพียงใด
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- จำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากชุมชน
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	- ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรมหรือไม่
12. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก	- ในชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกหรือไม่

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนอัตราค่าร้อยละของทัศนะประชาชน ในหมู่บ้านเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ·สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ·มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ·สมาชิกมีความซื่อสัตย์ ·ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกในชุมชน ·มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กร ·ชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน โดย สมาชิกในชุมชน ·มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ·มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา และผู้ ด้อยโอกาส ·สมาชิกมีอาชีพมั่นคง ·สมาชิกมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม ·ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นรักใคร่ ปรองดอง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีขั้นตอนการรายงานดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่
 - 4.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด
 - 4.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์ความรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำการสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้ ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเข้มแข็งสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างสูง ภายใต้ความเติบโตนี้ ปรากฏว่า ความเติบโตกระจุกตัวอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคเมือง ขณะที่ภาคชนบทและภาคการเกษตรกลับขยายตัวช้ามาก การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่ความทันสมัยจึงนำไปสู่ความแตกต่างทางรายได้และการล่มสลายของครัวเรือนเกษตรกร การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตร (ชนบท) เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันผลได้ของการพัฒนาตามแนวทางนี้ไม่ได้

คำนึงถึงความแตกต่างทางรายได้ ตัวเลขจากตารางต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่า ช่องว่างทางรายได้ในสังคมไทยเป็นอย่างไร

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของรายได้ในสังคมไทย

หน่วย %

กลุ่มประชากร/ปี	2531	2533	2535	2537	2539	2541
คนรวย 20% แรก	51.2	54.1	55.6	54.1	53.3	53.9
20%	21.2	19.9	19.8	20.3	20.5	20.2
20%	13.4	12.7	12.2	12.7	12.9	12.7
20%	9.0	8.4	7.9	8.3	8.5	8.4
คนจน 20% ท้าย	5.2	4.9	4.5	4.6	4.8	4.8
ความแตกต่างของรายได้ คนรวย/คนจน (เท่า)	9.8	11.0	12.4	11.8	11.1	11.2

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 2544

จากตารางข้างบนพบว่า ประชากรกลุ่มรวยสุด 20% แรก ครอบครองรายได้รวมกันเกินครึ่งของรายได้ทั้งประเทศ ขณะที่กลุ่มคนจนสุด 20% สุดท้ายมีรายได้ไม่ถึงร้อยละ 6 ของรายได้ทั้งประเทศ ซึ่งช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟูช่องว่างทางรายได้ของคนสองกลุ่มนี้ยิ่งห่างกันออกไปจากที่ต่างกัน 9-8 เท่า เมื่อปี 2531 เป็น 12.4 เท่าในปี 2535 และลดลงในช่วงปี 2539-2541 เพราะวิกฤตเศรษฐกิจสาเหตุของความยากจน

1. ปังจััยการผลิต คือปังจััยการผลิตตามธรรมชาติ และปังจััยการผลิตส่วนบุคคล ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย
2. แนวทางการพัฒนาที่เน้นความเติบโตไม่สมดุล ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม ทอดทิ้งภาคเกษตร
3. กลไกเศรษฐกิจไร้ความยุติธรรม
4. ลักษณะส่วนบุคคล เช่น คนเกียจคร้าน ใช้จ่ายเกินตัว ฯลฯ
5. ลักษณะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน
6. การศึกษาและทักษะ ในการประกอบอาชีพ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งแสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ดังนี้

1.2.1 นโยบายการสร้างรายได้

ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการสร้างรายได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค การนำผลผลิตที่เหลือจากการจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการร่วมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1. ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกินโดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง
2. ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีนโยบายหลายด้านดังนี้
 - 2.1 ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย ศักยภาพการผลิตและการตลาด
 - 2.2 เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน
 - 2.3 พัฒนานวัตกรรมและแรงงานภาคอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการพัฒนา
 - 2.4 ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
 - 2.5 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนร่วมทุนระบบค้ำประกันสินเชื่อ
 - 2.6 สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ๆ ในภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
3. ด้านการบริการและการท่องเที่ยว
 - 3.1 พัฒนาภาคบริการจากการ ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน
 - 3.2 ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.2 นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประชาชน ในระยะยาวโดยดำเนินการดังนี้

1. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Development Bank) จึงอนุมัติการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปลสภาพเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นธนาคาร
2. มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดการปล่อยสินเชื่อให้กับ SMEs
3. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SMEs เฉพาะผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาทจากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% เป็นดังนี้
 - SMEs มีกำไรไม่เกิน 1 ล้าน เสียภาษี 20%
 - SMEs กำไร 1-3 ล้าน เสียภาษี 25%
 - SMEs กำไร 3 ล้าน ขึ้นไป เสียภาษี 30%
4. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลการค้าของไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากภาคบริการ ในที่สุดแล้วก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งพาการขนส่งของบริษัทเดินเรือต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยในต่างประเทศมากขึ้น ยิ่งมีการส่งออก - นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยังมากขึ้น ดังในปี 2538 - 2539 ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงมากถึงประมาณร้อยละ 9 ของ GDP การค้า ดังแสดงใน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงการขาดดุลการค้าของประเทศไทย

ปี	ยอดขาดดุลการค้า	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ GDP
2531	109,544	7.2
2532	146,364	8.2
2533	254,635	12.2
2534	233,201	9.7
2535	208,601	7.3
2536	230,733	7.2
2537	231,437	6.4
2538	357,276	8.4
2539	420,725	9.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จากตัวเลขในตารางที่ 2 ปี พ.ศ. 2531 - 2539 คือยุคทองของการส่งออกสินค้า อุตสาหกรรม สักส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมการส่งออกสูงจนถึงร้อยละ 74-75 ของมูลค่าของการส่งออกทั้งหมด แต่ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้ากลุ่มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะปี 2535 เป็นต้นมา เพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจเทียบกับช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 ซึ่งประมาณร้อยละ 50-60 ของมูลค่าส่งออกเป็นสินค้าเกษตรกรรม ขาดดุลการค้าประมาณ 10,000 - 20,000 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 4-5 ของ GDP

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากการสำรวจสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ของหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรดินเพื่อการเกษตรเสื่อมโทรมลง

นอกจากดินที่มีสภาพธรรมชาติไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก เช่น ดินเค็ม ดินทราย ดินเปรี้ยว และดินตื้น ซึ่งมีจำนวน 182 ล้านไร่ หรือร้อยละ 5.7 ของพื้นที่ทั้งประเทศแล้ว ความอุดมสมบูรณ์ของดินยังถูกทำลายจากการชะล้างถึง 40.4 ล้านไร่ หรือร้อยละ 13 ของพื้นที่ทั้งประเทศ และดินถูกทำลายจากการใช้เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดินอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีการนำพื้นที่ดินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่นแทน เช่น ที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมเป็นต้น (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 2544)

2. ทรัพยากรน้ำมีแนวโน้มขาดแคลนมากขึ้น

การขยายตัวของประชากรมีมากถึง 60 ล้านคน และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทำให้ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น นอกจากนี้นิสัยการใช้น้ำฟุ่มเฟือย และภาวะฝนแล้งเป็นเวลานาน ๆ ส่งผลให้สภาวะการขาดแคลนน้ำมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จาก 5,700 ล้าน ลูกบาศก์เมตรต่อปี ในปี 2536 เป็น 6,140 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ในปี 2549 และมีการนำน้ำบาดาลมาใช้อย่างมากได้ก่อให้เกิดการทรุดตัวของแผ่นดินและการแทรกซึมของน้ำเค็ม โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสมุทรสาครและสมุทรปราการมีอัตราการทรุดตัวลงถึง 3 เซนติเมตรต่อปี และบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงทรุดไปแล้ว 1 เมตรและยังคงลดต่ำลงปีละ 1 เซนติเมตร

3. ป่าไม้และป่าชายเลนเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายและลดลงจากจำนวน 171.0 ล้านไร่ หรือ ร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ในปี 2504 เหลือเพียง 81.1 ล้านไร่ หรือ ร้อยละ 25.3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ในปี 2541 ซึ่งนับว่าเป็นสัดส่วนที่อยู่ในขั้นเสี่ยงอันตรายต่อการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์ที่ควรมีพื้นที่ป่าไม้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งประเทศ

สำหรับป่าชายเลนที่มีพื้นที่ลดลงจาก 2.23 ล้านไร่ ในปี 2504 เหลือ 1.05 ล้านไร่ ในปี 2539 หรือ ลดลงถึงร้อยละ 50 เนื่องจากถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อาทิ การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การทำนาเกลือ และเป็นที่ตั้งของชุมชน ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำขนาดเล็กห่วงโซ่อาหารของสัตว์ทะเลต่างๆ (ส่วนศูนย์ข้อมูลกลางกรมป่าไม้ : 2544)

4. มลพิษทางน้ำ อากาศ และเสียง มีแนวโน้มสูงขึ้น

จากการสำรวจในปี 2541 พบว่า คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำโดยรวมทั้งประเทศประมาณร้อยละ 19 อยู่ในเกณฑ์ดี เหมาะแก่การดำรงชีวิตของสัตว์น้ำหรืออุปโภคตามปกติ ร้อยละ 53 อยู่ในเกณฑ์พอใช้เพื่อการเกษตรและอุปโภคทั่วไป ที่เหลืออีกร้อยละ 28 เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพต่ำจำเป็นต้องผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อนนำมาใช้

คุณภาพอากาศในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีฝุ่นละอองขนาดเล็กมากกว่า 10 ไมครอน ที่สามารถเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจชั้นในได้ มีปริมาณสูงสุด 225 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งสูงเป็น 1.9 เท่าของมาตรฐาน (120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ส่วนก๊าซโอโซน

พบว่า เกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานเพียงเล็กน้อย สำหรับก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ในโตรเจนไดออกไซด์ และซัลเฟอร์ไดออกไซด์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนในพื้นที่ปริมณฑลและต่างจังหวัดนั้น ผุ่นละออง เป็นปัญหาหลัก รองลงมา คือ ก๊าซโอโซน

มลพิษทางเสียง บริเวณชุมชนใกล้ถนนและที่มีการจราจรหนาแน่นหลายแห่งในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมงเกินมาตรฐาน 70 เดซิเบล ส่วนในภูมิภาค ระดับเสียงส่วนใหญ่ยังไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม : 2541)

5. ของทิ้งเสียมีปริมาณมากขึ้น ขณะที่ขีดความสามารถในการกำจัดมีจำกัด

ในปี 2541 ขยะมูลฝอยจากชุมชนมีปริมาณ 13.6 ล้านตัน หรือ 37,250 ตันต่อวัน โดยในหลาย ๆ พื้นที่ยังคงมีปัญหาขยะตกค้าง ไม่สามารถกำจัดหมด ของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมมีจำนวน 1.4 ล้านตัน ถูกส่งไปกำจัดที่ศูนย์บริการกำจัดกากอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แสมคำ ราชบุรี เป็นหลัก ซึ่งกำจัดได้เพียงร้อยละ 14.8 ของของเสียทั้งหมด

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

การสถาปนาระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่วางพื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์แบบเมืองแม่และเมืองบริวาร ทำให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาประเทศที่เป็นเมืองแม่ หรือศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นตลาดนำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมหนัก (เทคโนโลยี) ที่มีราคาสูง และทำหน้าที่ผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลัก มีมูลค่าเพิ่ม ไม่สูงมากนัก ก่อให้เกิดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศ การเป็นหนี้สินต่างประเทศ การพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น การขาดดุลการค้าของประเทศไทยนำไปสู่ปัญหาเงินทุนระหว่างประเทศหรือเงินรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักค้าประกันเงินบาทยังขาดดุลมากก็หมายความว่า เงินตราต่างประเทศยิ่งร่อยหรอ ปี 2538 – 2539 ที่เงินตราสำรองยังสูงอยู่ระดับ 35,000 – 39,000 ล้านดอลลาร์นั้น ไปถึงอีกจำนวนเงินสำรองที่สำคัญคือ เงินกู้ยืมจากต่างประเทศทั้งการกู้ยืมภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งปรากฏว่าเมื่อสิ้นปี 2539 วงเงินกู้ยืมสูงถึงประมาณ 90,000 ล้านดอลลาร์ ของเอกชน 72,000 ล้านดอลลาร์ ของรัฐ 18,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นที่ต้องชำระในปี 2540 – 2541 มีอยู่ถึงประมาณ 48,000 ล้านดอลลาร์ (ทั้งหมดเป็นหนี้ของเอกชน) มีผลทำให้ค่าเงินบาทต่ำลง จึงนำไปสู่ภาวะวิกฤติทางการเงิน จึงทำให้ประชาชนในประเทศเกิดความเดือดร้อน และการเป็นหนี้สิน โดยเฉพาะชาวชนบทตลอดจนปัญหาอื่นๆที่ตามมา ภาคการเกษตรจึงมีปัญหาเกษตรกรมีหนี้สินมาก มีการลงทุนน้อยฐานการออม ไม่มี

ตารางที่ 4 รายได้จากภาคการผลิตของคนในเมืองกับชนบท

รายได้จากภาคการผลิต	ปี 2536 ล้านคน / ร้อยละ	ปี 2539 ล้านคน / ร้อยละ	ปี 2543 ล้านคน / ร้อยละ
ชนบท	42 (73%)	43 (71%)	43 (70%)
ในเมือง	45 (27%)	17 (29%)	19 (30%)

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของสำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม : 2544

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

ในส่วนของชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มสลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล้มสลาย ทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปทำงานที่ต่างประเทศ ไปเป็นโสเภณี มีการขายลูกเป็นโสเภณี เป็นกรรมกรเด็ก ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวย่อมทำลายชีวิตของชุมชนเอง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายตะเกียกตะกายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดี่ยวขายของแต่ละครอบครัวเป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือหรือระบบนิเวศชาวบ้านที่ยากจน เป็นหนี้สินยอมตกอยู่ในสภาพหนี้มีคและทำได้ทุกอย่าง แม้แต่จะเผาป่า บุกร้างเข้าไปปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ ขาดความเป็นประชาสังคม ขาดการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่น

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบท พร้อมกับได้จุดประกายให้ชาวบ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งตามทิศทางการผลิตเพื่อขาย ให้หันมามองสภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตัวเอง และหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วเริ่มกันสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ในรูปแบบของประชาคม จากสภาพของปัญหาของการพัฒนาประเทศดังกล่าว จำเป็นต้องมีการรวมพลัง สร้างสรรค์สังคมใหม่

ด้วยความสมัครสมาน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบพัฒนาอย่างกว้างขวาง

1.7 ค่านิยมในกระแสวิวัฒนาการและสินค้าจากต่างประเทศ

1. แม้ว่าสถานะเศรษฐกิจจะตกต่ำกลุ่มนักการเมืองหรือกลุ่มคนรวยมักที่จะนิยมสินค้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อชดเชยการท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งทำให้เงินตราของประเทศรั่วไหลออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ซึ่งสังคมเมืองมักเน้นด้านวัตถุนิยม มีการค้ำร่นขนขวายแข่งขันตลอดเวลา ไม่เห็นความสัมพันธ์ทางจิตใจ สังคมเมืองได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาและเป็นศูนย์กลางความเจริญ จึงทำให้ได้รับอารยธรรมและขนบธรรมเนียมของต่างประเทศ ได้ง่าย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว

2. ปัจจัยที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน และความศรัทธาในทางศาสนา การศึกษาหาความรู้ ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนที่ใช้สำหรับสัญจร และการขนส่งสินค้า สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แต่ปัจจัยที่มีความสูงสุด ได้แก่ เศรษฐกิจชุมชน

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านโนนได้เริ่มก่อตั้งมาประมาณ 200 – 300 ปีมาแล้ว โดยคนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้งนั้นคือ ชุมชนบ้านเกาะและบ้านโนนที่อพยพมาจากที่ตั้งเดิม ซึ่งถูกน้ำท่วมเพราะพื้นที่เป็นเกาะค้ำมีน้ำล้อมรอบ ชื่อเรียกของหมู่บ้านนั้นชาวบ้านได้ตั้งชื่อตามลักษณะภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านที่มีลักษณะเป็นเนินว่า “บ้านโนนสง่า” ต่อมาเรียกว่า “บ้านโนน” เพียงสั้น ๆ เท่านั้น เดิมที่นั้นหมู่บ้านโนนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอสูงเนิน แต่เพราะการเดินทางติดต่อกับตัวอำเภอนั้นไกลและไม่สะดวก จึงได้เปลี่ยนมาขึ้นอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

การตั้งถิ่นฐาน

หมู่บ้านโนน ตั้งอยู่ที่ ก.ม. ที่ 197 บนเส้นทางถนนมิตรภาพ 1 สระบุรี - นครราชสีมา ห่างจากจุดแยกเข้าอำเภอขามทะเลสอ ประมาณ 6.5 ก.ม.. ซึ่งลักษณะการตั้งถิ่นฐานจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้านจะติดกัน แบ่งเป็นกลุ่ม เรียกว่า “ ห่อม ” แบ่งเป็น 5 ห่อม คือ ห่อมศาลคาปู ห่อมโนนกรวด ห่อมโนน ห่อมนอก ห่อมโนนหินตั้ง ซึ่งการเรียกชื่อห่อมนั้นเรียกตามสถานที่สร้างบ้านเรือนและลักษณะเด่นของพื้นที่สร้างบ้านเรือน โดยใช้วัดเป็นจุดศูนย์กลางในการวัดระยะทางในการสร้างบ้านเรือนเป็นห่อม ๆ แต่ในปัจจุบันบ้านเรือนมีการสร้างมากขึ้น เพราะมีการแยกครอบครัวขยายหมู่บ้านออกไป

ด้านสาธารณูปโภค

- ถนนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบทางดิน หรือเป็นแบบทางเกวียน
- เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2521
- เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2537
- ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2490
- ประปาเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. 2516

2.2 สภาพปัจจุบัน

1. ลักษณะประชากร

หมู่บ้านโนนมีประชากรทั้งหมด 1,157 คน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 227 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 52 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง อายุ 18 ปี - 50 ปี ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี ดังแสดงในตารางที่ 5 ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	556	48
- หญิง	601	52

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	37	3.20
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	83	7.17
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	109	9.42
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	54	4.67
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	81	7
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	580	50
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	115	9.94
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	98	8.47

2. ลักษณะการประกอบอาชีพ

ชาวบ้านหมู่บ้านโนน มีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่โดยที่ครอบครัวมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเองจำนวน 205 ครอบครั้ว ซึ่งที่ทำกินส่วนใหญ่อยู่ช่วง 11-12 ไร่ของแต่ละครอบครัวดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากร

ลักษณะของการประกอบอาชีพและที่ดินทำกิน	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพ		
- ทำนา	211	92.95
- ค้าขาย	17	7.48
- ทำสวน	10	4.40
- รับราชการ	5	2.20
- รับจ้าง	8	3.52
- เลี้ยงสัตว์	10	4.40
หมายเหตุ หนึ่งครอบครั้วมีหลายอาชีพ		
ลักษณะของการประกอบอาชีพและที่ดินทำกิน		

2. ที่ดินทำกิน		
1 – 5 ไร่	28	18.91
6 – 10 ไร่	37	25
11 – 12 ไร่	55	37.16
21 – 50 ไร่	23	15.54
50 ไร่ขึ้นไป	5	3.37
รวม	148	100

จากตัวเลขดังกล่าว พบว่า หมู่บ้านโนน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาคิดเป็นร้อยละ 92.95 และพบว่าที่ดินทำกินจำนวน 11-12 ไร่ มากที่สุด คือร้อยละ 37.16 รองลงมาคือ 1-5 ไร่ ร้อยละ 18.91 และน้อยที่สุดคือ 50 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.37

3. ลักษณะแหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านโนน ส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากคลองน้ำที่ไหลผ่านเขตหมู่บ้านเพื่อทำการเกษตรและทำน้ำประปาหมู่บ้านให้สมาชิกในชุมชนใช้ในการอุปโภค ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
- บ่อน้ำตื้น	1	-	/
- บ่อน้ำบาดาล	1	-	/
- สระน้ำ	1	/	-
- คลองน้ำ	1	/	-

4. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีพื้นที่ทำการเกษตร 1,391 ไร่ มีผลผลิตด้านการทำนาทั้งหมู่บ้านปีละจำนวน 589,050 กิโลกรัม เป็นที่ทำสวน 30 ไร่ ทำไร่เลี้ยงสัตว์ จำนวน 371 ไร่ มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 4,920,000 บาท และมีรายได้จากประชาชนออกไปขายแรงงานส่งเงินเข้าหมู่บ้าน

ประมาณปีละ 686,000 บาท ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ค้ำปีอยู่ในช่วง 50,001 - 100,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของรายได้ของประชาชน

รายได้ของประชาชนต่อปี	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1,000 - 5,000 บาท	-	-
5,001 - 10,000 บาท	4	1.76
10,001 - 20,000 บาท	4	1.76
20,001 - 30,000 บาท	4	1.76
30,001 - 50,000 บาท	38	16.74
50,001 - 100,000 บาท	177	77.97
รวม	227	100

4. ด้านวัฒนธรรม

ประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีบางส่วนที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยมีวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ 1 แห่ง คือวัดโนน มีพระ 10 รูป ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีต่าง ๆ ทั้งปีของประชาชนในหมู่บ้านรวมทั้งการทำบุญต่างๆ และ ภาษาท้องถิ่นที่ใช้คือ ไทยโคราช

5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ในหมู่บ้านโนน ได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อจะพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น และส่งเสริมการออมให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ตลอดจนช่วยเหลือเด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ให้ได้รับการช่วยเหลือ ดังกลุ่มต่อไปนี้

- กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (กล้วยแปรรูป)
- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

1. ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 โดยภาพรวม มีดังนี้

1.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านใน ด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านกันเอง

2. เงิน 1 ล้านบาท

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรร ตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว ได้แจ้งให้กองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 ทราบ เมื่อกองทุนหมู่บ้าน ได้รับทราบแล้ว ให้ดำเนินการติดต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อทำหลักฐานการ รับจัดสรร โดยทำการเปิดบัญชีรับเงินจัดสรรจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมี เอกสารประกอบ ดังต่อไปนี้

1. สมุดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2

2. มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้ มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคาร ไป แสดงต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการกองทุน รองประธาน กองทุนและற்றுญิกกลางนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุกหน้า

3. บัตรประจำตัวประชาชนของประธานกองทุน รองประธานกองทุน และ ற்றுญิกกองทุน โนน หมู่ที่ 2

เงิน 1 ล้านบาท ตามความเข้าใจของประชากรในหมู่บ้าน คือ เงิน 1 ล้านบาทเป็น กองทุนของหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาล โดยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงานสร้างรายได้
3. ลดรายจ่าย
4. การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน

กองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2

- ได้รับโอนครั้งแรกวันที่ 13 สิงหาคม 2544 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

- เลขบัญชีธนาคารกองทุน 1 ล้านบาท 021-1-02976-1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

- เลขบัญชีธนาคารเงินสะสมของกองทุน 021-2-67421-1 ธนาคารเพื่อการ เกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

- ปลดปล่อยกู้ 85 ราย ยอดเงินให้กู้รวม 874,000 บาท ปัจจุบันเหลือ 126,000 บาท (ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545) เหตุที่เงินกู้ยังคงเหลือเนื่องจากจัดเป็นเงินสำรอง 50,000 บาท และเงิน บรรเทาเหตุฉุกเฉิน 50,000 บาท และส่วนที่เหลือยังปล่อยให้สมาชิกกู้ได้ต่อไป

- จำนวนผู้กู้ได้คิดเป็นร้อยละ 55.19 จากผู้ที่มีสิทธิ์กู้ทั้งหมดจำนวน 154 ราย

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทุกประการ

- ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของ หมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2

- ชาวบ้านร่วมกันเสนอชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติในการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- เลือกคณะกรรมการกองทุน ตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองกำหนดไว้

- เลือกคนที่มีความรู้และมีประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2 ปัจจุบันมี จำนวน 15 คน เป็นชาย 7 คน และหญิง 8 คน ซึ่งคัดเลือกขึ้นมาใหม่ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี (26 กรกฎาคม พ.ศ. 2545) โดยสมาชิกที่ประชุมใหญ่ดำเนินการคัดเลือกตามวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทุกประการ

4. ผู้สมัครขอกู้

ปัจจุบันจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 85 ราย โดยนำเงินไปดำเนินประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรมดังนี้

4.1 พัฒนาอาชีพ

4.1.1 การผลิตทางการเกษตร

ปลูกพืช จำนวน 54 ราย รวมเงินกู้ 528,000 บาท
เลี้ยงสัตว์ จำนวน 17 ราย รวมเงินกู้ 199,000 บาท

4.1.2 ค้าขาย

จำนวน 14 ราย รวมเงินกู้ 147,000 บาท
รวมผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 85 ราย
รวมเป็นเงินกู้ทั้งสิ้น จำนวน 847,000 บาท

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละจำนวนผู้กู้เงินกองทุนบ้านโนน

กลุ่มอาชีพ	จำนวนผู้กู้(ราย)	จำนวนเงิน(บาท)	ร้อยละ
1. การผลิตทางการเกษตร			
1.1 ปลูกพืช	54	528,000	63.53
1.2 เลี้ยงสัตว์	17	199,000	20
2. ค้าขาย	14	147,000	16.47
รวม	85	847,000	100

5. การชำระคืนเงินกู้

การชำระคืนเงินค้ำทุกประเภท ผู้กู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีหนังสือนำส่งชำระหนี้จากคณะ

กรรมการกองทุนและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้จากธนาคารฯ ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

กองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้เงินกู้ดังต่อไปนี้

- ประวัติและอุปนิสัย
- ฐานะทางการเงินและการประกอบอาชีพ
- ความสามารถในการชำระหนี้
- หลักประกัน (บุคคลผู้เป็นสมาชิกกองทุนสองคนขึ้นไปหรือหลักทรัพย์)

กองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 ได้ดำเนินการให้ผู้ขอกู้ยื่นใบคำขอกู้ไปแล้ว 3 ครั้ง ทั้งหมด 87 คน ผ่านการอนุมัติ 85 คน

สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านการอนุมัตินั้น เนื่องจากขาดบุคคลค้ำประกัน

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

เหรียญกองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 เป็นผู้รับผิดชอบในด้านการเงินและรองเหรียญกองทุนเป็นผู้ทำบัญชี โดยทำบัญชีดังต่อไปนี้

- บัญชีรายรับของกองทุน 1 ล้านบาท
- บัญชีรายจ่ายของกองทุน 1 ล้านบาท
- บัญชีคุมลูกหนี้รายตัว
- บัญชีรายจ่ายเงินออมสังจะ
- บัญชีรายรับเงินออมสังจะ
- บัญชีรายชื่อสมาชิกกองทุน

ในรอบปีมีการรายงานการเงิน โดยทำงบดุลและงบกำไรขาดทุน ของกองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 เพื่อง่ายในการติดตามและตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการ การเงิน บัญชี และพัสดุ โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

3. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

ผู้กู้หมู่บ้าน โนน หมู่ที่ 2 ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม คือ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย บัณฑิตกองทุนได้มีส่วนร่วมให้คำแนะนำวิธีการทำธุรกิจในอาชีพดังกล่าวดังนี้

1. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
2. คุ้มค่าต่อการลงทุน

3. งบประมาณที่มีอยู่
4. มีตลาดที่แน่นอน / สินค้าตอบสนองความต้องการผู้บริโภค
5. มีใจรักในธุรกิจหรืออาชีพที่ทำ
6. การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

4. การรับชำระหนี้

กองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2 ชำระหนี้เป็นรายปี ดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท/ปี (ที่ประชุมใหญ่กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกกองทุน เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2544) เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้ต้องชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าปรับ โดยนำเงินไปชำระคืน ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พร้อมหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในช่วงที่เกี่ยวข้อง

สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านโนน หมู่ที่ 2 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 54 คน มีตลาดในการจำหน่ายสะดวกและแน่นอน และยังมีประกอบอาชีพค้าขายจำนวน 15 คน ซึ่งจะประกอบอาชีพกันอยู่ในชุมชนของตนเอง

1.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลกระทบโดยตรง

- มีจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.53 ของสมาชิกกองทุนทั้งหมด

154 คน

- ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 874,000 บาท

- จำนวนทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านมีเพิ่มขึ้นทุกเดือน

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันคงเหลือ 126,000 บาท

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนสมาชิกกองทุน ผู้ยื่นขอถูและจำนวนผู้ที่ได้รับเงินกู้

จำนวนผู้มีสิทธิเข้าเป็น สมาชิกกองทุน (คน)	จำนวนผู้ยื่น สมาชิกกองทุนฯ		จำนวนผู้ยื่นขอถู				จำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้			
	(คน)	คิดเป็นร้อยละ ของผู้มีสิทธิ ขอถูเงิน	จำนวนผู้มี สิทธิถู	คิดเป็นร้อยละ ของผู้มีสิทธิขอ ถูเงิน	คิดเป็นร้อยละของ จำนวนสมาชิก ทั้งหมด	(คน)	คิดเป็นร้อยละ ของผู้มีสิทธิเข้า เป็นสมาชิก	คิดเป็นร้อยละ ของจำนวน สมาชิกทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ ของผู้ยื่นขอถู	
450	154	34.22	154	87	56.49	85	18.89	55.19	97.70	

ชื่อผู้กู้	อาชีพหลัก	วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	วงเงินขอกู้ (บาท)	ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	
				จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ ของวงเงินที่ขอกู้
อาชีพค้าขาย					
1. นางงามจิตร์ เดกสูงเนิน	ค้าขาย	ค้าขายอาหาร	10,000	10,000	100
2. นางบุญยืน ต่อมสูงเนิน	ค้าขาย	ค้าขายของชำ	15,000	15,000	100
3. นางสมทวิง แสงสูงเนิน	ค้าขาย	ค้าขายอาหาร	8,000	8,000	100
4. นางสาวจิน นาคะปริบุญโกลมท	ทำนาข้าว	ค้าขายของชำ	15,000	15,000	100
5. นางสุนันทา เย็นนุ่น	ค้าขาย	ค้าขายของชำ	15,000	15,000	100
6. นางสมศวรร ต่อมสูงเนิน	แม่บ้าน	ค้าขายอาหาร	10,000	10,000	100
7. นางช่อนกถิน ไชยนาครี	ค้าขาย	ค้าขายของเก่า	20,000	20,000	100
8. นางละออง อ้นสมุทร	ทำนา	ค้าขายน้ำปลา	15,000	15,000	46.67
9. นายกำพล จะสูงเนิน	รับจ้าง	ค้าขาย	15,000	10,000	66.67
10. นายช้อย รอดฝั่ง	ค้าขาย	ค้าขายเสื้อผ้า	10,000	5,000	50
11. นายสมศักดิ์ ทอนสูงเนิน	ค้าขาย	ค้าขายอาหาร	10,000	7,000	70
12. นางสมหมาย สังข์สุข	ทำนา	ค้าขาย	10,000	10,000	100
13. นางสาวเนตร กำพลกุล	ทำนา	ค้าขาย	15,000	15,000	100
14. นายกิ่งกล้า สุวคนธ์	ก่อสร้าง	ค้าขาย	10,000	5,000	50
รวม		14 ราย	178,000	147,000	82.58
เฉลี่ย			12,714.29	10,500	

ชื่อผู้กู้	อาชีพหลัก	วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	วงเงินขอกู้ (บาท)	ยอดเงินกู้ที่รับอนุมัติ	
				จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ ของวงเงินที่ขอกู้
อาชีพเลี้ยงสัตว์					
15. นางใบ เวียงคำ	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
16. นางศรวญ รอดสันเทียะ	ทำนา	เลี้ยงโคนม	20,000	20,000	100
17. นางน้อย จันทร	ทำนา	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
18. นางสันตอน สุวรรณดวง	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
19. นายราช เวกชุงเนิน	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
20. นายยงยุทธ ศรีสูงเนิน	ทำนา	เลี้ยงโคนม	10,000	6,000	60
21. นายจิต นามวิเศษ	บริการ	เลี้ยงโคนม	15,000	12,000	80
22. นายเกรียงแก้ว ฉินชุงเนิน	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
23. นางกษร ไกรสุนทรเสีภาพ	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	10,000	5,000	50
24. นางบุญช่วย ใจดี	ทำนา	เลี้ยงโคนม	15,000	15,000	100
25. นายปรีธ เวกชุงเนิน	ทำนา	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
26. นายจรัญ อุทิศมนตรี	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	12,000	12,000	100
27. นางสมลิต ช่างทอง	ค้าขาย	เลี้ยงโคนม	15,000	12,000	80
28. นางสาวศิริรัตน์ เทวพัลภากรัง	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงโคนม	15,000	12,000	80
29. นายอำนาจ ครเพ็ง	รับจ้าง	เลี้ยงสัตว์	5,000	5,000	100
30. นางสัมพันธ์ เชิดสูงเนิน	ทำนา	เลี้ยงโคนม	20,000	20,000	100
31. นายสมคิด นาคะปริวัฒน์โกมุต	ค้าขาย	เลี้ยงโคนม	8,000	8,000	100
รวม		17 ราย	217,000	199,000	91.71
เฉลี่ย			12,764.71		

ชื่อผู้กู้	อาชีพหลัก	วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	วงเงินขอกู้ (บาท)	ยอดเงินกู้ที่ ^{ชำระ} ได้รับอนุมัติ	
				จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ ของวงเงินที่ขอกู้
อาชีพปลูกพืช					
32. นางสาวประนอม ต่อนสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	20,000	15,000	75
33. นายสมคิด วิไลมณีวรรณ	ทำนา	ทำนา	20,000	12,000	60
34. นางอรุณ เคนสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	20,000	12,000	60
35. นายบุญเฮียง อ่อนหงษ์ทอง	ทำนา	ทำนา	10,000	7,000	70
36. นางสำรวจ ใจเอื้อ	ทำนา	ทำนา	20,000	15,000	75
37. นางน้อย ต่อมสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	5,000	50
38. นางช่วย ครามสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	4,000	40
39. นางริ่ม เย็นนุ่ม	ทำนา	ทำนา	15,000	12,000	80
40. นายสำราญ อุติศนันท์	ทำไร่	ทำไร่	15,000	7,000	46.67
41. นางสาวอง สังข์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	5,000	5,000	100
42. นางมะลิ รอดสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	5,000	5,000	100
43. นางประจวบ รอดสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	12,000	12,000	100
44. นางสาวนีก โนนสูงเนิน	ทำไร่	ทำไร่	20,000	20,000	100
45. นางประเทือน ใจสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
46. นางลำเรียง ทศสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	5,000	50
47. นางช่วย หน่ยสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
48. นางมะลิ รอดสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
49. นางสนอง สังข์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
50. นายไพรัตน์ ศรีโค	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100

ชื่อผู้กู้	อาชีพหลัก	วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	วงเงินขอกู้ (บาท)	ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	
				จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ ของวงเงินที่ขอกู้
52. นายเช่า ศรีสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
53. นางสาวชนมิกาณต์ พนพิมาย	รับจ้าง	ทำนา	10,000	7,000	70
54. นางสมัย ภักดี	ทำนา	ทำนา	10,000	7,000	70
55. นายเที่ยง เกตุสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	5,000	50
56. นายธีรุต มนต์สันเทียะ	ทำนา	ทำนา	10,000	4,000	40
57. นางละอียด เวกสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
58. นางอรिता สังข์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
59. นางจรูญ ศรีโต	ทำนา	ทำนา	15,000	9,000	60
60. นายสมัย เวกสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	12,000	80
61. นายสมคิด วิไลมณีวรรณ	ทำนา	ทำนา	15,000	15,000	100
62. นางกว้าง พรหมกลาง	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
63. นางทองคำ เป็รัมย์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
64. นายเลื่อน นาคสถาน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
65. นายประมาธ โทติสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
66. นางทองดี ฉิมสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
67. นางกมลทิพย์ เข็มสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
68. นางสมบัติ แรมสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	8,000	80
69. นางสุรีย์ สังข์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
70. นางตมณีก อุทิศนันท์	ทำนา	ทำนา	15,000	12,000	80
71. นางวิวัฒนา นาคสีทอง	ทำนา	ทำนา	10000	8000	80

ชื่อผู้กู้	อาชีพหลัก	วัตถุประสงค์ขอผู้	วงเงินขอผู้ (บาท)	ยอดเงินกู้ที่เตรียมตัว	
				จำนวน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ ของวงเงินที่ขอผู้
73. นางสุวรรณี ดวงแจ่มใส	ทำนา	ทำนา	20,000	15,000	75
74. นางหล้า น้ำใจดี	ค้าขาย	ทำนา	10,000	8,000	80
75. นางสุทิน ลำภูถ	บริการ	ทำนา	15,000	15,000	100
76. นางอรุณ เฝิมสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	20,000	15,000	75
77. นางสงวน แผนสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
78. นายเฉลิม อุทิศมนตรี	รับจ้าง	ทำนา	15,000	10,000	66.67
79. นางสมใจ ทัดชัยภูมิ	รับจ้าง	ทำนา	20,000	12,000	60
80. นายเข้ม ตันสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	15,000	10,000	66.67
81. นายเสน่ห์ บุรัมย์	ทำนา	ทำนา	20,000	20,000	100
82. นางสาวรำพรรณ เกมสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
83. นายอินทร์ โชติสูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	7,000	70
84. นางเสมอใจ ปราสัย	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
85. นางถิตดา ทิพย์สูงเนิน	ทำนา	ทำนา	10,000	10,000	100
รวม		54 ราย	702,000	528,000	
เฉลี่ย			13,000	9,777.78	

จุดเด่น

- การเก็บข้อมูลจากแบบรายงานต่างๆ นั้นสมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ

- การจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล มีสมาชิกผู้เข้าร่วมการจัดเวทีทุกหมู่บ้านในตำบลโป่งแดงโดยสมาชิกแต่ละหมู่บ้านนั้น ได้นำความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุน ตลอดจนปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาแลกเปลี่ยนกัน

จุดด้อย

- พบว่าการจ่ายเงินให้สมาชิกกู้ยืมของคณะกรรมการกองทุนมีระยะเวลา 1 ปี ซึ่งมองไม่เห็นถึงโครงการที่ขอกู้ว่าได้ผลผลิตเมื่อไร และควรกำหนดการชำระหนี้เมื่อไร

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงิน หลักฐานการกู้ยืม การลงบัญชี งบดุล ขาดความเป็นปัจจุบัน ขาดระเบียบการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ

- ผู้กู้ไม่มีความพึงพอใจในเงินกู้ระดับหนึ่ง ซึ่งได้ไม่พอเพียงต่อการผลิตและการประกอบอาชีพของตนเอง

- เงินฝากตั้งจะหรือทุนสะสมของหมู่บ้าน สมาชิกไม่สามารถส่งเงินฝากได้ตรงตามกำหนดเวลา ทำให้เกิดความล่าช้าในการฝากเงิน

2. ผลกระทบโดยทางอ้อม พบว่า

จุดเด่น

- มีเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนด้วยกัน
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ได้แก่ ตลาดส่งเขตอำเภอเมือง

จุดด้อย

- ยังไม่มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

- การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โน่นไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าไร เนื่องจากกรรมการกองทุนไม่มีความรู้ ขาดประสบการณ์ในการจัดการบริหารกองทุน ขาดการประสานงานและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง มีเพียง 3-4 คนเท่านั้นที่เสียสละเพื่อกองทุน

- การลงทุนเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ของสมาชิก ส่วนใหญ่จะใช้ความสามารถและประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งไม่ได้ขอความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐมาให้ความรู้ด้านวิชาการ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ

1.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

1.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. สมาชิกผู้มีส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร สามารถหารายได้จากการเกษตร นอก
จากนี้สมาชิกยังมีรายได้จากการประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอุตสาหกรรมครัวเรือน ซึ่งแต่ละ
บุคคลก็มีความรู้ความสามารถตามสาขาอาชีพและความถนัดของตนเอง
2. ทรัพย์สินผู้ดูแลและเครือญาติ มีทั้งส่วนที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
ได้แก่พื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ญาติพี่น้องให้การสนับสนุนและส่งเสริม
3. หนี้สินธนาคารผู้ดูแลมีหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาขามทะเลสอ และธนาคารพาณิชย์ เช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น
4. หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้ดูแล ผู้ดูแลบางรายมีการกู้เงินจากนายทุน โดยมีอัตรา
ดอกเบี้ยค่อนข้างสูง
5. อาชีพหลักของผู้ดูแล ได้แก่
 - อาชีพเกษตรกร
 - อาชีพค้าขาย
6. รายได้ของครอบครัว

5,000 – 10,000 บาท	จำนวน	4	ครอบครัว
10,000 – 20,000 บาท	จำนวน	4	ครอบครัว
20,000 – 30,000 บาท	จำนวน	4	ครอบครัว
30,000 – 50,000 บาท	จำนวน	38	ครอบครัว
50,000 – 100,000 บาท	จำนวน	177	ครอบครัว
7. ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้ดูแล จำนวน 3 กิจกรรม

 - กลุ่มกิจการเกษตร
 - กลุ่มกิจการเลี้ยงโคนม
 - กลุ่มกิจการค้าขาย

จุดเด่น

กลุ่มผู้มีส่วนใหญ่ผู้ดูแลมีประสบการณ์ในการดำเนินงานหรือกิจการของแต่ละกลุ่ม
กิจการอยู่ก่อนแล้ว เนื่องจากเป็นอาชีพหลักของผู้ดูแลและผู้ดูแลได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาอาชีพ
ของตนยิ่งขึ้นไปอีก

จุดค้อย

ไม่สามารถนำเงินไปใช้ได้ ในกิจกรรมหลายๆ อย่างในจำนวนเงินทุนที่ขอกู้มานั้น เหตุผลอันเนื่องมาจากมีข้อจำกัดอยู่ในความต้องการบางประเภทและยังขาดเงินทุนสำรองจากครอบครัว มาสมทบ และ หนี้สินที่ตนมีอยู่ก่อนแล้ว

1.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนที่ได้จากการกู้เงินกองทุน

จุดเด่น

- สามารถพัฒนาอาชีพ
- ลดรายจ่ายภายในครอบครัว
- เกิดการจ้างงาน
- มีเงินทุนหมุนเวียนทั้งภายในและภายนอกชุมชน
- เกิดอาชีพใหม่

จุดค้อย

- เงินกู้ได้จำนวนน้อยไม่สามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้แต่ละรายสามารถทำกิจการอย่างถูกวิธี เนื่องจากมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการนั้น แต่มีบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ทำตามวัตถุประสงค์ที่กู้ เนื่องจากเงินกู้ที่ได้นั้นไม่เพียงพอในการดำเนินกิจการ

2. การหาตลาดที่ดีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และผลผลิต ได้แก่ สมาชิกในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง และมีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุน

3. การหาวัตถุดิบที่ดีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า การจัดซื้อวัตถุดิบสามารถจัดหาได้จากแหล่งจำหน่ายภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ซึ่งวัตถุดิบเป็นที่น่าพอใจ

4. การทำบัญชีของผู้กู้ พบว่า มีทั้งผู้จัดทำบัญชีการจ่ายเงินกู้ - รายรับจากการทำธุรกิจ และผู้ที่ไม่ได้จัดทำบัญชี

1.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง

จุดเด่น

- มีรายได้เพิ่มขึ้น
- สามารถนำผลผลิตออกจำหน่ายภายในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง
- รายได้และผลผลิตเป็นที่พึงพอใจระดับหนึ่งของผู้ผู้

จุดค้อย

- ได้ผลผลิตจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค
- ยังขาดความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์

2. ผลกระทบโดยตรง

- ผู้ผู้มีข้อจำกัดในการขยายกิจการและยังไม่ค่อยเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นใน

ท้องถิ่นเพราะเงินที่ให้ไม่มากนัก

- ผู้ผู้ดำเนินกิจการด้วยความรู้ความสามารถเดิมของตน ไม่มีการศึกษา

ค้นคว้าเทคนิควิธีที่แตกต่างจากเดิม

3. ผลกระทบทางอ้อม

- ผู้ผู้มีการพึ่งพาตนเอง 100 % ผู้ผู้ได้นำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพได้นำทรัพยากรธรรมชาติจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพของตนเอง

- ผู้ผู้มีความซื่อสัตย์และมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองเพิ่มขึ้น
- ผู้ผู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับการ

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

- มีการขยายกิจการของตนเอง (กลุ่มเลี้ยง ไก่ ไก่ชน ค้าขาย)
- ผู้ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพ
- การกลับคืนถิ่นของประชาชนน้อยมากเพราะในหมู่บ้านการประกอบ

อาชีพยังมีรายได้ไม่เพียงพอเท่าที่ในกรุงเทพฯ หรือ ต่างจังหวัด

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้อาชีพเลี้ยง ไก่ ไก่ชนและค้าขายในหมู่บ้านสรุปได้ดังนี้
อาชีพเลี้ยง ไก่ ไก่ชน

1. ปัจจัยนำเข้าของอาชีพเลี้ยง ไก่ ไก่ชน ประกอบไปด้วย

- พันธุ์ ไก่ ไก่ชน
- อาหารสัตว์
- เครื่องมือ อุปกรณ์

- การดูแลรักษาเลี้ยงดู
- ความรู้ความชำนาญในการเลี้ยง
- เงินทุน เงินที่กู้ยืมมาได้
- สภาพแวดล้อม สถานที่สร้างโรงเรือน

2. กระบวนการที่มีในการเลี้ยง ไก่เนื้อ

- การผลิตอาหารเอง
- อาหารอัดเม็ดมีคุณภาพ
- การให้อาหาร
- การป้องกันโรค สุขาภิบาล
- การมองหาทำเลที่สร้างโรงเรือน
- การจัดหาตลาด แหล่งจำหน่ายผลผลิต

3. ผลผลิตในการเลี้ยง ไก่เนื้อ ประกอบไปด้วย

- ผลผลิตมีคุณภาพ
- ผลผลิต ได้ราคาดี
- ลดต้นทุนการผลิต
- ผลผลิตเพียงพอในการจำหน่าย
- การพึ่งพาตนเอง

อาชีพค้าขาย

1.. ปัจจัยนำเข้า

- เงินทุน
- สถานที่ตั้งร้านและแหล่งวัตถุดิบ
- เทคนิคในการขาย
- คุณภาพของผู้ค้าขาย
- คุณภาพของสินค้า
- การจัดร้านค้า

2. กระบวนการ

- การค้าที่ถูกต้องวิธี
- การหาตลาดที่ดี

2) มีทุนทางวัฒนธรรมประเพณีเป็น โดยมิตัวค้ำที่ยึดเหนี่ยวจิตใจทางพุทธศาสนาของชุมชนและมีภาษาประจำท้องถิ่น

3) ประชาชนในหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิตสามารถเลี้ยงชีพพึ่งพาตนเองได้

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ

1.1 - 1.5 พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่พบดังนี้ส่งผลดีในการจัดตั้งกองทุน

1) ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 227 คราวเรือน

2) รวมกลุ่มสร้างงานเพื่อเป็นอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

3) เกิดความสามัคคีกันในหมู่บ้านรวมถึงการบริหารกองทุนในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ พบได้ดังนี้

1) ผู้กู้จำนวน 3 คนจาก 85 คนที่ขอกู้แล้วไม่ไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์

2) เมื่อมีการตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของผู้กู้ คณะกรรมการบางคนได้แนะนำผู้กู้ที่ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ให้ใช้กิจการของอื่นสมอ้าง

3. การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

1) มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนอื่น ได้แก่ การทำปุ๋ยชีวภาพ

2) การจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กกล้วยแปรรูป ซึ่งมีการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง

3) มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันซึ่งดำเนินการ โดยบัณฑิตกองทุนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพตลอดจนปัญหาและแนวทางการแก้ไข

4) มีการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดมีดังนี้

1) มีความสามัคคีอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งให้เหตุผลด้านความสามัคคีของ

สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน เข้าร่วมประชุมรับฟังนโยบายต่าง ๆ ร่วมกัน ในระดับที่น่าพอใจ

2) มีความซื่อสัตย์

3) ยกย่องคนทำดี โดยการให้ความเคารพนับถือเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน และการยกย่องการกระทำดีของบุคคล โดยผ่านสื่อ การประกาศให้ประชาชนรับทราบ

4) มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเช่น งานวัด งานผ้าป่าเพื่อการศึกษา ช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่ขอความช่วยเหลือและการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกันในการประกอบอาชีพ

5) มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมจาก โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการมาให้ความรู้ การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน

6) มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดองสมาชิกในชุมชนที่ไปทำงานต่างพื้นที่จะกลับมาหาครอบครัวของตนเองตาม โอกาสต่าง ๆ และไม่ทอดทิ้งครอบครัวของตน

8) มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรชนปัจจุบันมีจำนวน 2 กลุ่ม

ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

9) มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ที่แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการประชุมหรือเสวนาจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาและสมาชิกในชุมชนมีวิจรรณญาณในการรับฟัง

10) มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล และคนในชุมชนก็ได้มีส่วนช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด

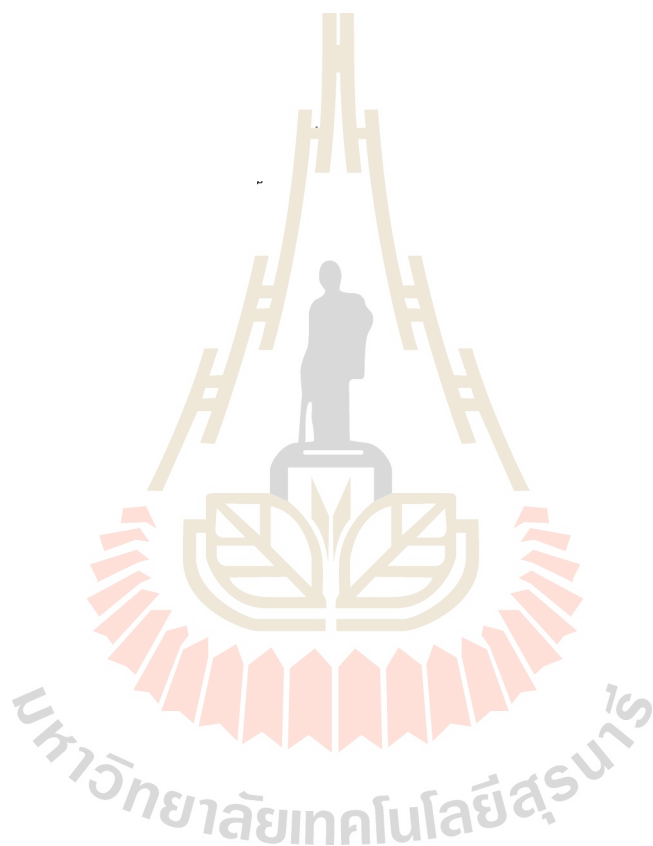
11) มีผู้นำที่คุณธรรม ยุติธรรม

12) มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิกซึ่งสมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นวิธีการแก้ปัญหา ร่วมกับผู้นำชุมชนในเรื่องต่าง ๆ โดยการประชาคมหมู่บ้านและเสวนาเฉพาะกลุ่ม

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า

1. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. ชุมชนยกย่องคนทำความดี
3. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์

4. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้าน
โนน สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการของกองทุนว่าบรรลุเป้าหมาย 5 ประการ ตามที่
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
 - 1.1 มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
 - 1.2 หมู่บ้านมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุน
 - 1.3 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง
 - 1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านได้รับการกระตุ้น
 - 1.5 ประชาชนในหมู่บ้านมีศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่มีผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินการของกองทุน
3. เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ระหว่างชุมชน
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

วิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยได้ใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ใช้แบบรายงานต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล โดยวิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ และการสังเกต ทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งกำหนด
กลุ่มตัวอย่าง 50 % ของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ประชาชนในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิก
กองทุน กลุ่มสมาชิกผู้กู้
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของกองทุน เอกสาร
ของภาคราชการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินการ

กองทุนหมู่บ้านโนน ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ระบบ
ปัจจัยนำเข้าที่ดี

1.1) กองทุนหมู่บ้านโนนมีปัจจัยนำเข้าที่ดี อันได้แก่ ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2) ผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน ได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท
เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2544 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งได้ปล่อยให้ผู้
ไปแล้ว จำนวน 874,000 บาท คงเหลือ จำนวน 126,000 บาท ซึ่งจัดสรรเป็นเงินสำรอง จำนวน
50,000 บาท เงินผู้ถูกเงิน จำนวน 50,000 บาท และเป็นเงินที่ยังไม่ได้จัดสรรให้สมาชิกผู้

1.3) คณะกรรมการกองทุน ได้รับคัดเลือกจากการประชุมเวทีชาวบ้าน ซึ่งมีจำนวน 15
คนเป็นชาย 7 คน และหญิง 8 คน

1.4) สมาชิกผู้กู้ ได้กู้เงินจากกองทุนไปเป็นเงินเสริมทุนที่มีอยู่เพื่อประกอบอาชีพที่ได้ทำ
อยู่แล้วซึ่งมี 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 17 ราย กลุ่มอาชีพปลูกพืช
54 ราย กลุ่มอาชีพค้าขาย 14 ราย

1.5) การชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้ต้องขอรับเอกสารการชำระคืนเงินกู้ที่คณะกรรมการกองทุน
เพื่อนำเงินไปชำระคืน ณ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.6) ประชาชนมีความสนใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 154 คน หรืออัตราร้อยละ
34.22 ของจำนวนผู้มีสิทธิ์เป็นสมาชิกทั้งหมด

กระบวนการที่ดี

1.1) การคัดเลือกผู้กู้ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาเงินกู้แก่ผู้ขอ โดย
พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

1.2) กระบวนการจัดทำบัญชี มีการจัดทำบัญชีโดยแยกเล่มสมุดบัญชีเป็นประเภทต่าง ๆ
เพื่อให้สะดวกในการจัดทำและตรวจสอบ

1.3) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจให้กับกลุ่มผู้กู้ โดยคณะกรรมการกองทุนและบัณฑิตอาสา
มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ

1.4) การรับชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนออกเอกสารการนำเงินชำระหนี้ให้กับผู้กู้ที่
จะชำระหนี้ เพื่อนำเอกสารและเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยไปชำระหนี้ที่ธนาคาร

เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แล้วให้สมาชิกที่ชำระเงินแล้วนำเอกสารการชำระหนี้มาคืนที่คณะกรรมการเพื่อเป็นหลักฐานต่อไป
ผลผลิตที่ดี

1.1) มีสมาชิกได้รับการอนุมัติกู้จำนวน 85 ราย หรืออัตราร้อยละ 55.19 ของสมาชิกกองทุนทั้งหมด ยอดเงินให้กู้จำนวน 874,000 บาท

1.2) ยอดเงินกองทุนสะสม จำนวน 21,540 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นทุกเดือน

2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลรายบริษัทเฉพาะตัว

สมาชิกผู้กู้ มีความรู้และประสบการณ์ มีความชำนาญ ความถนัดในการประกอบอาชีพ ผู้กู้บางส่วนไม่มีหนี้สินมาก่อน แต่ก็มีบางส่วนที่มีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ ปัจจัยนำเข้าที่ดี

1.1) เงินกู้ที่ได้มานั้น ผู้กู้มีความเพียงพอในการประกอบธุรกิจ แต่มีบางส่วนไม่เพียงพอในการประกอบธุรกิจ

1.2) รายได้ของผู้กู้อยู่ในเกณฑ์ 20,000-100,000 บาทต่อปี

1.3) สถานที่ประกอบอาชีพมีความเหมาะสมกับการทำธุรกิจนั้น

1.4) กำลังการทำงานมีมากพอในการประกอบอาชีพ

กระบวนการที่ดี

1.1) มีการจัดการที่ดี

1.2) มีการหาตลาดรองรับผลผลิต

1.3) มีวัตถุดิบเพียงพอในการประกอบอาชีพ

1.4) มีการจัดทำบัญชี สำหรับผู้กู้บางราย

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โนน บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้าน โนน เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านให้เข้มแข็ง และมีแนวโน้มว่าคนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้าน โนน มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้าน โนน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ซึ่งกันและกัน แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนอื่นและความช่วยเหลือจากภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้าน โนน มีการรวมกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์ กลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มเลี้ยงโคนม และกลุ่มเยาวชน และมีแนวโน้มการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้าน โนน มีความสามัคคีปานกลาง มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1ปัจจัยด้านบวก

2.1.1คนในชุมชนมียินดีและร่วมมือร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกันในการจัดตั้งกองทุน

2.1.2การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันทำให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างงานเพื่อพัฒนาอาชีพและเสริมรายได้ให้กับครอบครัว

2.1.3คนในชุมชนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ รวมถึงมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

2.2ปัจจัยด้านลบ

2.2.1สมาชิกผู้กู้บางรายไม่พึงพอใจกับเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

2.2.2ผู้กู้บางรายไม่ทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

2.2.3คณะกรรมการขาดความเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่

3.การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้สร้างเครือข่ายองค์กรในชุมชน ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ เพื่อความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชนเช่น การทำนุุ่ชีวภาพ และมีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลัวยแปรรูปอีกเช่นกัน

4.ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่

ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน โนนมีความรักใคร่ปรองดอง ให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้านด้วยกัน ยกย่องชื่นชมคนดีและยึดถือเป็นแบบอย่าง มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส อีกทั้งมีผู้นำ

ที่มีความยุติธรรม มีคุณธรรม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ ทำให้รายได้ของครอบครัวดีขึ้น

5.ผลโดยตรงและผลกระทบอื่น ๆ

5.1ผลโดยตรงสมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพก่อให้เกิดรายได้ทำให้สามารถนำเงินมาชำระคืนแก่กองทุนได้ ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น ผู้กู้มีเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

5.2ผลกระทบโดยตรงสมาชิกผู้กู้สามารถปลดปล่อยหนี้สินได้และเพิ่มขยายกิจการในการประกอบอาชีพสร้างฐานะที่ดีขึ้นให้กับครอบครัวได้

5.3ผลกระทบโดยอ้อมวิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปต้องมีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของกองทุนร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนมากยิ่งขึ้น
ข้อเสนอแนะ

1.การนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพนั้น คณะกรรมการควรปลกฝังจิตสำนึกแก่สมาชิกผู้กู้ว่าต้องนำไปประกอบอาชีพจริงเพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมาอย่างคุ้มค่า เพราะยังมีผู้กู้บางรายไม่ทำตามวัตถุประสงค์ บางรายนำไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มา

2.ด้านการบริหารจัดการกองทุน คณะกรรมการควรมีความเสี่ยสละในการช่วยกันจัดทำเอกสารต่าง ๆ ของกองทุนที่มีความเคลื่อนไหวให้มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สะดวกสบายในการสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงระยะเวลา

3.ด้านสมาชิคนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพนั้น ควรจะมีการศึกษาด้านต่าง ๆ ก่อน เช่น ด้านการตลาด การจัดหาวัตถุดิบ เป็นต้น เพราะบางรายเขียนวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มานั้นทั้ง ๆ ที่ตนเองยังไม่มีความรู้ในด้านอาชีพนั้น

4.ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปนั้น ผู้วิจัยควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับคนในชุมชน ทำความรู้จักคุ้นเคยเพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและประชาชนจะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงการให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนและการประกอบอาชีพ ควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยก็จะได้ว่าประชาชนต้องการสิ่งใดที่แท้จริง

เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาวิจัยนั้นสั้น ทำให้ข้อมูลที่ได้มีปริมาณที่ไม่มากนักแต่ก็จัดว่าสมบูรณ์ได้ในระดับหนึ่ง

- การบริการลูกค้าที่ดี
- การหาแหล่งวัตถุดิบเป็นสินค้า
- การทำบัญชี

3. ผลิตผลในการค้าขาย

- เกิดการจ้างงาน
- มีกำไรจากการขายสินค้า
- มีเงินทุนในการขยายกิจการ
- ได้สินค้านี้มีคุณภาพและราคาถูก

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านโนน ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกองทุน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ ได้แก่ คณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติระดับอำเภอ บัณฑิตอาสาของกองทุนหมู่บ้าน องค์การประชารัฐ
- 2) ประชาชนหมู่บ้านโนน มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยดี
- 3) มีจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโนน ทั้งหมดจำนวน 154 คนและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

4) จำนวนเงินออมและหุ้นทั้งหมด 21,900 บาท ยอดเงินคงเหลือของกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ปัจจุบันคงเหลือ 126,000 บาท (ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545)

1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า

- 1) มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านโนน มีทั้งหมด 15 คน ชาย 7 คน หญิง 8 คน
- 2) มีการร่วมกันสร้างระเบียบข้อบังคับของกองทุนบ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) มีการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนน ดังนี้
 - มีการประชุมประจำเดือนทุกเดือน
 - มีการรับสมัครสมาชิกกองทุนบ้านโนน

- มีการรับเงินค่าหุ้น ปีละ 1 ครั้ง และรับฝากเงินสัจจะทุกเดือน
- มีการตัดเงินกู้ตามระเบียบ โดยสมาชิกผู้กู้มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันบางประเภท

4) มีการจัดสรรประโยชน์อย่างยุติธรรม

5) จำนวนยอดเงินกองทุนสมทบจาก 1 ล้านบาท ณ ปัจจุบัน 21,900 บาท

(ณ วันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2545)

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

1) ประชาชนในหมู่บ้านโนน ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง เศรษฐกิจพอเพียง และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ องค์การประชารัฐ และบัณฑิตอาสาศากองทุน

2) คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านโนน ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ เศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน

3) มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงการพึ่งตนเองมาใช้ปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

1) สมาชิกกองทุนบ้านโนน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเอง และให้เกิดผลประโยชน์มากขึ้น ถ้าสมาชิกผู้กู้รายใดไม่ชำระเงินกู้คืนสมาชิกและคณะกรรมการต้องร่วมมือกันจัดการกันเองไม่รอให้รัฐบาลช่วยในการเรียกเก็บเงินกู้คืน ซึ่งข้อกำหนดหรือข้อบังคับมีบทโทษทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การเรียกเงินคืน ชะลอการให้กู้ในงวดต่อไป การฟ้องร้องดำเนินคดี

2) ประชาชนในหมู่บ้านโนน ร้อยละ 70 จากประชาชนทั้งหมดในหมู่บ้านมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านว่าเป็น กองทุนหมู่บ้านของสมาชิกทุกคนไม่ใช่เป็นของใครคนใดคนหนึ่งหมู่บ้าน ต้องร่วมกันบริหารจัดการเป็นธนาคารของหมู่บ้าน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม

3) สมาชิกผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

1) สมาชิกในหมู่บ้านโนน มีสมาชิกทั้งหมด 1,157 คน ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือช่วงอายุ 18 – 50 ปี มีอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำไร่ ทำสวน โดยมีสภาพภูมิอากาศและสภาพของดินที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรื.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนน นครราชสีมา.
- สภาสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2544. ชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเองหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- นิตยา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : พีเอ็น การพิมพ์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2542. การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมฤดี บุญदानนท์ และคณะ. 2543. การจัดทำแผนธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วีระป้อมวรรณกรรม.
- เฉลิม บุรีภักดี และคณะ. 2545. เอกสารชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เอส อาร์พรินติ้ง.
- อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545. เอกสารชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ทศน์ทองการพิมพ์.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. 2545. เอกสารชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีสยามพรีนแอนด์แพคเกจ จำกัด.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา. 2545. คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร. 1-12. นครราชสีมา.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โนน, ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน โนน. 2545. กระบวนการจัดตั้งและ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. 1 มกราคม 2545 - 15 สิงหาคม 2545.

ชาวบ้านหมู่บ้าน โนน, 2544. บริบทหมู่บ้าน. 1 ธันวาคม 2544 - 10 สิงหาคม 2545.

สมาชิกกองทุน, 2545. วิธีการดำเนินงานกิจการของสมาชิกผู้กู้. 17 พฤษภาคม 2545.

องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแดง. 2545. แผนพัฒนาตำบล. อำเภอขามทะเลสอ : ตำบลโป่งแดง.

พัฒนาการอำเภอขามทะเลสอ. 2544. ข้อมูล จปฐ. และ กชช2.ค. หมู่บ้าน โนน. นครราชสีมา.

<http://www.learn.in.th/articles/biodoi/boisituation.html>

<http://www.welfareforall.org/ress/res010.doc>

http://www.ismed.or.th/about-sme/sme_objective.php

http://www.oae.go.th/about/economy_status/economy_45.html